

УДК 34:004

Усик Роман Володимирович

аспірант кафедри права

Спеціальність 081 Право, ОНП «Право»

Приватний вищий навчальний заклад

«Університет сучасних знань»

ORCID: 0009-0005-7608-7338

DOI: <https://doi.org/10.25313/2617-572X-2026-4-69-7>

ПУБЛІЧНО-УПРАВЛІНСЬКИЙ АСПЕКТ КРИПТОВАЛЮТИ В ЕЛЕКТРОННОМУ ДЕКЛАРУВАННІ

Анотація. Вступ. Електронне декларування в Україні є не лише формою подання відомостей про майновий стан посадових осіб, а й інструментом публічного фінансового контролю, спрямованим на перевірку доброчесності публічної служби. Поширення криптовалютних активів у деклараціях ускладнює цю контрольну функцію, оскільки такі активи мають цифрову природу, високу волатильність і не завжди підтверджуються традиційними документальними або реєстраційними доказами. У цьому контексті особливої ваги набуває питання реальної належності криптовалюти декларанту, можливості підтвердити контроль над гаманцем, дату набуття, кількість активу, його вартість і джерела походження коштів.

Мета. Метою статті є дослідження декларування криптовалютних активів як елемента публічного фінансового контролю в Україні та визначення процедурних, доказових і управлінських проблем, що виникають під час перевірки їх наявності, належності, вартості й добросовісності відображення в електронній декларації.

Матеріали та методи. Матеріальну основу дослідження становили нормативно-правові акти України у сфері запобігання корупції та регулювання віртуальних активів, роз'яснення і практичні матеріали НАЗК, міжнародні документи OECD, FATF та ЄС щодо прозорості криптоактивів, а також наукові праці з проблем електронного декларування, ризик-орієнтованої перевірки декларацій і правової природи криптовалют. У процесі дослідження використано формально-юридичний метод для аналізу нормативної бази, системно-структурний метод для розгляду е-декларування як послідовності адміністративних процедур, порівняльний метод для зіставлення українських і міжнародних підходів, а також аналітико-узагальнюючий метод для виокремлення ключових проблем верифікації цифрових активів.

Результати. У статті обґрунтовано, що криптовалюта в електронній декларації не може розглядатися лише як різновид нематеріального активу, оскільки її контрольна значущість визначається не назвою активу, а можливістю його перевірки. Показано, що зростання кількості декларацій із криптоактивами та збільшення сум, зазначених декларантами у Реєстрі декларацій як вартість таких активів, посилюють навантаження на НАЗК і потребують більш чутливих процедур логічного, арифметичного та повного контролю. Доведено, що достатня перевірка криптовалюти має охоплювати вид активу, кількість одиниць, дату набуття, вартість на дату набуття, джерело коштів, ідентифікатор гаманця або біржові документи, а також цифрові докази фактичного контролю. Окремо встановлено, що відсутність таких даних створює ризик перетворення декларації на формальний запис, який не дає змоги відрізнити реальний актив від фіктивного або непідтвердженого твердження декларанта.

Перспективи. Подальші дослідження доцільно спрямувати на розроблення методичних стандартів перевірки криптова-

Copyright © The Author(s).

This is an open access article distributed under the terms of the Creative Commons Attribution License 4.0 (<https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/>)

лютних активів у деклараціях, уточнення мінімального набору доказів належності й вартості, а також на адаптацію ризик-орієнтованих алгоритмів, блокчейн-аналітики та міжнародного обміну інформацією до потреб українського публічного фінансового контролю.

Ключові слова: електронне декларування, криптовалюта, криптоактиви, віртуальні активи, публічний фінансовий контроль, НАЗК, блокчейн-верифікація, антикорупційна політика.

Постановка проблеми. Електронне декларування в Україні виконує не лише звітну, а й контрольну функцію: воно дає змогу зіставляти задекларований майновий стан публічних службовців із реальними активами, доходами, витратами та фінансовими зобов'язаннями. Закон України «Про запобігання корупції» закріплює декларування як елемент системи превентивних антикорупційних механізмів, тому декларація не може розглядатися як ізольований електронний документ [18]. Її публічно-управлінська цінність виникає тільки тоді, коли подані відомості придатні для перевірки, а орган фінансового контролю має достатні процедурні й технічні інструменти для оцінки їх достовірності.

У межах цієї статті поняття «віртуальні активи», «криптоактиви» та «криптовалюта» розмежовуються за обсягом і функцією. «Віртуальні активи» використовуються як законодавчий термін, закріплений у Законі України «Про віртуальні активи», де такий актив визначається як нематеріальне благо, що має вартість і виражене сукупністю даних в електронній формі [17]. Поняття «криптоактиви» застосовується як ширша аналітична категорія, характерна для міжнародних документів OECD, FATF та ЄС, і охоплює різні цифрові активи, створені або передані з використанням криптографічних технологій та технології розподіленого реєстру [27, с. 3; 26, с. 40–41]. Натомість «криптовалюта» в цій статті розглядається як різновид криптоактиву / віртуального активу, що найчастіше фігурує в електронних деклараціях у вигляді Bitcoin, Ethereum, Tether та інших подібних активів. Тому надалі термін «віртуальні активи» вживається переважно в нормативно-правовому контексті, «криптоактиви» — у міжнародному та узагальнювальному контексті, а «криптовалюта» — тоді, коли йдеться безпосередньо про об'єкт декларування посадовими особами.

Криптовалютні активи ускладнюють цю логіку. Нерухомість, транспортні засоби, корпоративні права або банківські кошти зазвичай мають реєстраційний, договірний чи інституційний слід. Криптовалюта може зберігатися поза банківською системою, переміщуватися без класичного посередника, а фактичний контроль над нею підтверджується не паперовим документом, а адресою гаманця, ключем, біржовою випискою, транзакційною історією або іншим цифровим доказом. Закон України «Про віртуальні активи» після набрання ним чинності у повному обсязі визначає віртуальний актив як нематеріальне благо, що має вартість і виражене сукупністю даних в електронній формі; гаманець і ключ безпосередньо пов'язані з можливістю розпоряджатися таким активом [17]. Отже, простого зазначення криптовалюти у електронній декларації недостатньо, якщо декларант не може підтвердити реальний контроль над нею.

Актуальність питання підтверджують дані НАЗК: за 2022 рік криптоактиви були зазначені у 1,32 тис. електронних декларацій на суму 371 млн. грн, за 2023 рік — у 1,71 тис. декларацій на 526 млн. грн, за 2024 рік — уже у 2,2 тис. декларацій на 786 млн. грн [8]. НАЗК звертає увагу на ризики використання криптоактивів для пояснення походження активів і під час повних перевірок здійснює верифікацію криптоактивів у блокчейні [8]. Тому проблема полягає не в самому факті декларування цифрового активу, а в тому, чи здатна система публічного фінансового контролю забезпечити перевірку його наявності, належності, вартості та походження.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. У науковій літературі електронне декларування переважно розглядається як антикорупційний і адміністративно-правовий інструмент. М. Карасюк підкреслює, що цифрові засоби протидії корупції мають застосовуватися в межах правового поля, а ефективність е-декларування залежить від реальної здатності перевіряти зазначені в електронних деклараціях відомості [2, с. 151]. Світовий банк трактує системи asset and interest declarations як інструмент доброчесності, виявлення конфліктів інтересів і необґрунтованого багатства [28]. Transparency International наголошує, що публічність декларацій має антикорупційний сенс лише за умови змістовності даних і можливості їх перевірки [27, с. 14]. Для криптовалюти ця теза особливо суттєва: загальна сума без кількості активу, дати набуття, ідентифікатора гаманця і джерела коштів не створює достатньої контрольної основи.

Окремий напрям досліджень стосується ризик-орієнтованого відбору електронних декларацій. А. Пашинський звертає увагу на диспропорцію між 600–900 тис. декларацій, що щороку подаються до Реєстру, і обмеженою кількістю працівників НАЗК, які можуть проводити повні перевірки [16, с. 943]. Через це особливого значення набувають логічний та арифметичний контроль, автоматизована оцінка ризиків і черговість відбору електронних декларацій. Найближчим до теми є дослідження С. Грицає про криптовалюту в деклараціях посадових осіб: автор звертає увагу на ризик так званої «мовчазної амністії», тобто ситуації, коли посадова особа декларує непідтверджені або фактично неіснуючі криптоактиви, а в подальшому може використовувати такий запис у декларації як формальне пояснення походження іншого майна чи

коштів [18, с. 82]. У цьому сенсі проблема полягає не в самому володінні криптовалютою, а в можливості перетворити неперевірений цифровий актив на легітимізуюче пояснення майнового стану. Водночас у публічно-управлінському вимірі ширшим є питання не лише АМЛ-ризиків, а й здатності НАЗК відрізнити реальний криптоактив від декларативного запису.

Мета статті полягає в дослідженні декларування криптовалютних активів як елементу публічного фінансового контролю в Україні та у визначенні процедурних, доказових і управлінських проблем, що виникають під час перевірки їх реальної наявності, належності, вартості й добросовісності відображення в електронній декларації. Для досягнення цієї мети аналізуються місце криптовалюти у структурі нематеріальних активів, динаміка її декларування, вимоги до доказів володіння, оцінка вартості, роль НАЗК у повній перевірці й логічному контролі, межі відповідальності та міжнародні підходи OECD, FATF і ЄС до прозорості криптоактивів.

Матеріали і методи. Матеріальну основу дослідження становлять Закон України «Про запобігання корупції» [13], Закон України «Про віртуальні активи» [12], Кодекс України про адміністративні правопорушення [3], Кримінальний кодекс України [4], порядки й роз'яснення НАЗК [6–10], матеріали OECD [21–22], FATF [16–17], ЄС [26], World Bank [28], Transparency International [27] та наукові праці щодо е-декларування і віртуальних активів [1; 2; 18; 25]. Використано формально-юридичний метод для аналізу норм, системно-структурний метод для розгляду е-декларування як послідовності адміністративних процедур, порівняльний метод для зіставлення української практики з міжнародними підходами та аналітико-узагальнювальний метод для виокремлення ключових проблем верифікації цифрових активів.

Виклад основного матеріалу. Криптовалюта входить до електронних декларації не як грошовий актив у класичному розумінні, а як різновид нематеріального активу, що має майнову вартість і цифрову форму існування. НАЗК у роз'ясненнях щодо нематеріальних активів виходить із того, що об'єкти, які можуть бути оцінені у грошовому еквіваленті, підлягають відображенню в декларації навіть тоді, коли їх грошова оцінка фактично не проводилася [6]. Подібну кваліфікацію підтверджує IFRS Interpretations Committee: криптовалюта за загальним правилом відповідає ознакам нематеріального активу, оскільки може бути відокремлена, продана або передана, але не дає власнику права отримати фіксовану чи визначену кількість валютних одиниць [26, с. 1].

Для деклараційного контролю важлива не стільки абстрактна правова природа криптовалюти, скільки набір перевірюваних ознак. У традиційних активів такими ознаками є державна реєстрація, договір, банківська виписка або інший документальний слід. У криптовалюти ключовими стають тип активу, кількість одиниць, дата набуття, вартість на дату набуття, джерело коштів, адреса гаманця або біржова виписка, а також транзакційна історія. Європейський регламент MiCA також виходить із того, що crypto-assets є цифровими представленнями вартості або прав, пов'язаними з технологією розподіленого реєстру, і прямо фіксує ризики правової невизначеності, регуляторної фрагментації та фінансових злочинів [26, с. 40–41]. Отже, українська деклараційна система має працювати не з назвою активу, а з доказовим комплексом, який дозволяє перевірити фактичний контроль над ним.

Офіційні дані НАЗК показують, що криптовалюта вже не є поодиноким елементом електронних декларацій посадових осіб. За три звітні роки зростали і кількість декларацій із криптоактивами, і загальна задекларована сума. Це має управлінське значення: чим частіше цифрові активи потрапляють до декларацій, тим менш виправданим стає ставлення до них як до виняткових або технічно другорядних об'єктів перевірки.

Таблиця показує не лише кількісне зростання декларацій із криптоактивами, а й збільшення сум, які декларанти зазначали у деклараціях. Ці показники не слід ототожнювати з фактичною ринковою вартістю криптовалютних активів, встановленою НАЗК у результаті перевірки; вони відображають саме деклараційні

Таблиця 1

Динаміка декларування криптовалютних активів в Україні у 2022–2024 роках

Рік	Кількість декларацій із криптоактивами	Загальна сума задекларованих криптоактивів, млн. грн	Умовний середній обсяг на одну декларацію, тис. грн**	Зміна кількості декларацій	Зміна суми
2022	1,32 тис.	371	281	–	–
2023	1,71 тис.	526	308	+29,5%	+41,8%
2024	2,2 тис.	786	357	+28,7%	+49,4%

Джерело: складено автором на основі даних НАЗК [8]

** Умовний середній обсяг розраховано автором шляхом ділення суми криптоактивів, зазначеної декларантами у деклараціях, на кількість декларацій із криптоактивами за відповідний рік. Показник має орієнтовний характер і не є оцінкою фактичної ринкової вартості криптоактивів, встановленою НАЗК у межах повної перевірки

дані, що надалі можуть бути предметом повної перевірки. Для додаткової орієнтації можна розрахувати умовний середній обсяг задекларованої криптовалюти на одну декларацію за формулою:

$$\text{Умовний середній обсяг} = \frac{\text{сума криптоактивів, зазначена декларантами у деклараціях}}{\text{кількість декларацій із криптоактивами}}$$

За цією формулою у 2022 році показник становив близько 281 тис. грн на одну декларацію (371 млн. грн / 1,32 тис. декларацій), у 2023 році — близько 308 тис. грн (526 млн. грн / 1,71 тис. декларацій), у 2024 році — близько 357 тис. грн (786 млн. грн / 2,2 тис. декларацій). Цей розрахунок є умовним, оскільки одна декларація може містити різні види криптовалютних активів, а зазначені суми відображають саме дані Реєстру декларацій, а не незалежно встановлену НАЗК ринкову вартість. Проте показник дозволяє побачити загальний масштаб контрольного навантаження: криптовалюта дедалі частіше виступає як значущий майновий ресурс, який потребує технічно чутливої перевірки.

Верифікація криптовалюти починається з питання, чи існує актив, зазначений в електронній декларації, і чи контролює його саме декларант або член його сім'ї. Порядок проведення повної перевірки декларації пов'язує достовірність відомостей із відсутністю розбіжностей між даними декларації та інформацією, що відповідає дійсності й підтверджується НАЗК під час перевірки [13]. Для криптовалюти ця логіка зберігається, але змінюється характер доказів: замість державного реєстру або паперового правовстановлюючого документа значення мають цифрові ідентифікатори, блокчейн-дані, біржові виписки й інші підтвердження контролю.

НАЗК у матеріалі про декларування криптовалюти прямо вказує на типові проблеми повних перевірок: відсутність підтверджених адрес гаманців, біржових виписок, скриншотів або інших доказів наявності криптоактивів [8]. Особливо показовою є позиція щодо відсутності ідентифікатора криптогаманця. У справі колишнього заступника Міністра інфраструктури суд погодився з висновком про недостовірне декларування, зокрема через ненадання публічної адреси гаманця; НАЗК розцінило це як відсутність належних доказів факту набуття Bitcoin у власність на певну дату [7].

Доказування належності криптовалюти не може зводитися до одного документа. Мінімально значущими є вид криптовалюти, кількість, дата набуття, вартість на дату набуття, джерело коштів, адреса гаманця або біржовий ідентифікатор, а також дані, що підтверджують операцію. Без кількості неможливо перевірити вартість; без дати набуття — співвіднести актив із доходами відповідного періоду; без адреси гаманця або біржової виписки — встановити фактичний контроль; без джерела коштів — оцінити ризик необґрунтованості активу. OECD у CARF вибудовує подібну логіку навколо зв'язку між активом, користувачем, транзакцією та процедурою due diligence [21, с. 3]. Для е-декларування це не є прямим запозиченням податкової моделі, але підтверджує загальний принцип: цифровий актив має перевірятися через дані, а не через декларативне твердження.

Оцінка криптовалюти в електронній декларації є складнішою, ніж механічне перенесення курсу на кінець звітного року. НАЗК звертає увагу на типову помилку: частина декларантів орієнтується на курс станом на 31 грудня, хоча в декларації має зазначатися вартість активу відповідно до фактичних витрат на його придбання [8]. Через високу волатильність криптовалютного ринку така помилка може суттєво змінити уявлення про майновий стан особи.

Порядок проведення повної перевірки електронної декларації дає НАЗК підставу оцінювати не тільки факт зазначення активу, а й точність його оцінки, тобто відповідність заявленої вартості даним про ринкову вартість або ціну таких чи аналогічних об'єктів на дату їх набуття [13]. IFRS 13 визначає fair value як ринково орієнтовану оцінку — ціну, яку можна отримати за продаж активу в упорядкованій операції між учасниками ринку на дату оцінки [26]. Для деклараційної практики це означає, що вартість криптовалюти має бути прив'язана до перевірюваного джерела курсу, конкретної дати й кількості активу.

Таблиця 2

Відомості, необхідні для перевірки вартості криптовалютного активу

Елемент перевірки	Контрольне значення для НАЗК	Ризик за відсутності відомостей
Вид криптовалюти	Дає змогу ідентифікувати актив і джерело ринкової ціни	Неможливість зіставити заявлену вартість із ринком
Кількість одиниць	Дозволяє перевірити сумарну вартість	Декларування загальної суми без перевірюваного обсягу
Дата набуття	Пов'язує актив із доходами і витратами відповідного періоду	Неможливість оцінити законність походження коштів
Цифрові або біржові докази	Підтверджують реальність активу й операції	Ризик непідтвердженого або неіснуючого активу

Джерело: складено автором на основі матеріалів НАЗК, IFRS IC та IFRS 13 [8; 27, с. 1; 26, с. 686–687]

У контексті публічного адміністрування така систематизація потрібна не для надмірного ускладнення деклараційної форми, а для скорочення розриву між формально заповненим полем і реальною можливістю перевірити актив. Мінімальний рівень інформації охоплює назву, кількість і дату набуття; достатній рівень для повної перевірки включає також джерело коштів, підтвердження операції, ідентифікатор гаманця або біржову виписку та джерело курсу на дату набуття.

Повна перевірка є тим етапом, на якому криптовалюта перестає бути записом в електронній декларації і стає предметом адміністративного доказування. НАЗК з'ясовує достовірність задекларованих відомостей, точність оцінки активів, наявність конфлікту інтересів, ознаки незаконного збагачення або необґрунтованості активів [13]. У випадку криптовалюти особливо чутливими є достовірність і точність оцінки: якщо актив не підтверджений цифровими даними, потрібно встановлювати не лише розмір помилки, а саму реальність майнового об'єкта.

НАЗК зазначає, що в межах повних перевірок верифікує криптоактиви у блокчейні та встановлює їхню належність декларанту або членам його сім'ї [8]. Це зміщує контроль від традиційної зв'язки з реєстрами до аналітичної роботи з цифровими слідами. Водночас повна перевірка не може бути єдиним інструментом, оскільки масив декларацій значно перевищує ресурс ручного аналізу. Порядок логічного та арифметичного контролю, затверджений наказом НАЗК № 161/24, вводить первинну процедуру автоматизованого аналізу електронних декларацій [10]. Для криптовалюти ЛАК має виявляти не лише арифметичні неузгодженості, а й специфічні ризики: значну суму цифрового активу без співмірних доходів, відсутність кількості одиниць, некоректну дату набуття або неперевірювану вартість.

Таблиця 3

Потенційні індикатори ризику під час декларування криптовалютних активів

Індикатор	Чому він важливий для контролю	Можлива управлінська реакція
Значна сума криптоактиву	Може істотно змінювати оцінку майнового стану	Підвищення ризиковості декларації
Відсутність кількості одиниць	Унеможливує перевірку заявленої вартості	Запит пояснень і підтвердних даних
Немає ідентифікатора гаманця	Не дає підтвердити фактичний контроль над активом	Поглиблена перевірка належності
Невідповідність доходам	Може свідчити про необґрунтованість активу	Оцінка джерел походження коштів

Джерело: складено автором на основі матеріалів НАЗК і дослідження А. Пашинського [8; 11; 17, с. 943]

Ризик-орієнтована модель має зберігати баланс між ефективністю і правовою визначеністю. З одного боку, криптовалюта не повинна автоматично сприйматися як підозрілий актив. З іншого боку, непідтверджені цифрові записи не можуть отримувати презумпцію достовірності лише тому, що внесені до електронної декларації. Тому ЛАК і повна перевірка мають працювати як пов'язані етапи: автоматизований контроль виявляє ризикові конфігурації даних, а повна перевірка оцінює докази володіння, вартість і джерела походження.

Відповідальність за недостовірне декларування криптовалютних активів не може бути механічним наслідком будь-якої неточності. НАЗК розмежовує дисциплінарний, адміністративний і кримінальний рівні реагування залежно від розміру недостовірних відомостей: до 150 прожиткових мінімумів для працездатних осіб ідеться про дисциплінарний рівень, від 150 до 750 — про адміністративну відповідальність за ст. 172-6 КУпАП, понад 750 — про кримінальну відповідальність за ст. 366-2 КК України [12; 3; 4].

Специфіка криптовалюти полягає в тому, що порушення часто пов'язане не лише з арифметичною помилкою, а з неможливістю підтвердити сам об'єкт. Відсутність ідентифікатора гаманця, кількості одиниць або доказу транзакції може бути підставою для висновку про недостовірність за відсутності інших доказів. Водночас надмірно формальний підхід тут небезпечний: НАЗК окремо розглядає декларування криптовалюти у випадку втрати, знищення або крадіжки апаратного / холодного гаманця, а отже, сама втрата доступу не може автоматично ототожнюватися з умисним приховуванням активів [14]. Публічне адміністрування потребує диференційованої оцінки: істотність розбіжності, поведінка декларанта, характер наданих пояснень, наявність цифрових слідів і зв'язок активу з доходами мають розглядатися разом.

Міжнародні підходи до криптоактивів не тотожні українському е-декларуванню, але вони показують загальний напрям розвитку контролю. OECD у CARF виходить із того, що криптоактиви можуть зберігатися й передаватися без традиційних фінансових посередників, що зменшує видимість операцій для податкових і контрольних адміністрацій [27, с. 6]. У відповідь пропонується стандартизована модель збору й автоматичного обміну інформацією про криптоактиви, побудована навколо активів, суб'єктів звітування,

Таблиця 4

Рівні відповідальності за подання недостовірних відомостей в електронній декларації

Розмір недостовірних відомостей	Вид відповідальності	Нормативна основа	Значення для криптовалюти
До 150 ПМ	Дисциплінарна	Закон України «Про запобігання корупції»	Може охоплювати незначні розбіжності або помилки
150–750 ПМ	Адміністративна	Ст. 172–6 КУпАП	Актуальна для істотних неточностей щодо вартості або кількості
Понад 750 ПМ	Кримінальна	Ст. 366–2 КК України	Може застосовуватися до значних непідтверджених криптоактивів

Джерело: складено автором на основі роз'яснень НАЗК, КУпАП і КК України [12; 3; 4]

транзакцій і процедур належної перевірки користувачів [27, с. 3]. FATF розглядає virtual assets and virtual asset service providers крізь призму ризик-орієнтованого підходу, наголошуючи на потребі ідентифікації ризиків, регулювання, реєстрації або ліцензування VASP і ефективного нагляду [16, с. 4].

Європейський контекст доповнює цю рамку. MiCA формує спеціальне регулювання ринків криптоактивів через ризики правової невизначеності й регуляторної фрагментації [26, с. 40–41]. Council Directive (EU) 2023/2226 поширює адміністративну співпрацю у сфері оподаткування на інформацію про криптоактиви, оскільки вони можуть використовуватися без традиційних фінансових посередників і створювати прогалини у прозорості [14, с. 1]. Для України ці підходи не означають, що е-декларування має перетворитися на податкову або AML-систему. Проте вони підтверджують потребу в ідентифікації активу, користувача, операції та джерела даних.

Таблиця 5

Міжнародні підходи, релевантні для контролю криптовалютних активів

Джерело / рамка	Основний фокус	Значення для українського е-декларування
FATF Guidance	Ризик-орієнтований підхід до VA/VASP	Потреба оцінювати криптоактиви через ризик, контроль і джерела даних
OECD CARF	Звітність і обмін інформацією про криптоактиви	Методологічна логіка зв'язку між активом, користувачем і транзакцією
MiCA	Регулювання ринків криптоактивів у ЄС	Підтвердження правової й технічної складності таких активів
DACS	Адміністративна співпраця щодо криптоактивів	Підсилення прозорості через дані та міжінституційний обмін

Джерело: складено автором на основі матеріалів FATF, OECD та ЄС [16, с. 2–4; 17, с. 3, 6; 26, с. 40–41; 21, с. 1]

Окремої уваги потребує ситуація втрати доступу до гаманця. НАЗК у роз'ясненнях щодо нематеріальних активів розглядає питання втрати або крадіжки холодного гаманця, що саме по собі показує: криптовалюта може залишатися задекларованим активом навіть тоді, коли фактична можливість розпорядження ним ускладнена або втрачена [14]. Для фінансового контролю це створює тонку межу між добросовісним поясненням і спробою уникнути доказування. Втрата ключа не повинна автоматично означати недостовірне декларування, але вона не звільняє декларанта від обов'язку надати доступні докази: історію придбання, біржові виписки, транзакційні хеші, попередні адреси, документи щодо купівлі апаратного гаманця або інші дані, які підтверджують, що актив справді існував і належав особі у відповідний період.

Проблема оцінки вартості також має процедурний, а не лише математичний характер. У класичному активі НАЗК часто може співвіднести заявлену вартість із договором купівлі, реєстраційними даними або банківськими документами. У криптовалюті ціна швидко змінюється, а операція могла відбутися на біржі, через P2P-платформу або з використанням гаманця, який не ідентифікує власника у звичній адміністративній формі. Тому методично важливо розмежовувати три різні величини: фактичні витрати на придбання, ринкову вартість на дату набуття і ринкову вартість на кінець звітного періоду. Для декларативної перевірки головною є не максимальна ринкова ціна активу, а узгодженість вартості, кількості, дати набуття і джерела коштів.

Публічність електронних декларацій не усуває цієї проблеми. Відкриті дані створюють можливість громадського контролю, журналістських розслідувань і зовнішнього аналізу, але вони не замінюють доказової роботи НАЗК. Open Government Partnership слушно пов'язує антикорупційну цінність декларацій із від-

критістю, регулярністю, машинозчитуваністю та доступністю даних [21]. Проте у випадку криптовалюти відкритість працює лише як додатковий рівень нагляду. Якщо в декларації немає технічних ідентифікаторів або перевірюваних пояснень, суспільство бачить запис про актив, але не отримує можливості оцінити його реальність. Тому прозорість має поєднуватися з процедурою верифікації, а не підміняти її.

Управлінська роль НАЗК у цій сфері має бути не тільки реактивною. Агентство виявляє порушення після подання електронних декларацій, але водночас формує стандарти поведінки суб'єктів декларування через роз'яснення, методичні матеріали та практику повних перевірок. Чим чіткіше декларантам буде пояснено, які саме дані потрібні для підтвердження криптовалюти, тим менше простору залишиться і для випадкових помилок, і для навмисного створення неперевірюваних деклараційних записів. Такий підхід відповідає превентивній природі антикорупційного контролю: система має не лише карати за вже подані недостовірні відомості, а й заздалегідь формувати зрозумілу модель належного декларування.

Міжнародні стандарти у цій частині можуть бути корисними як джерело управлінської логіки, але не як готовий шаблон. CARF і DAC8 орієнтовані передусім на податкову прозорість, FATF — на запобігання відмиванню коштів і фінансуванню тероризму, MiCA — на регулювання ринку криптоактивів. Українське е-декларування має іншу мету: перевірити добросовісність посадової особи, відповідність активів її доходам і достовірність повідомлених відомостей. Проте спільним для всіх цих підходів є відмова від чисто декларативної моделі. Криптоактиви контролюються через ідентифікацію, дані, транзакції, джерела походження й ризик-орієнтований аналіз. Саме цей принцип має бути адаптований до публічного фінансового контролю в Україні.

Висновки. Криптовалюта в електронному декларуванні є не просто новим різновидом нематеріального активу. Вона виявляє межі традиційної адміністративної перевірки, яка звикла працювати з реєстрами, договорами, банківськими документами та паперовими підтвердженнями. У випадку цифрових активів контроль має будуватися на іншій доказовій архітектурі: ідентифікатор гаманця або біржовий запис, кількість одиниць, дата набуття, джерело коштів, підтвердження транзакції та перевірюване джерело вартості стають не технічними деталями, а умовами достовірності декларації.

НАЗК уже має нормативну основу для повної перевірки, логічного та арифметичного контролю і притягнення до відповідальності за недостовірні відомості. Проблема полягає в адаптації цих інструментів до активів, які існують у цифровому середовищі й не завжди мають класичний документальний слід. Розвиток методичних вимог до підтвердження криптовалюти, уточнення ризикових індикаторів ЛАК, обережне використання міжнародних підходів OECD, FATF і ЄС та диференційоване застосування відповідальності можуть зробити е-декларування криптовалют не формальною вимогою, а реальним елементом публічного фінансового контролю.

ДОДАТКОВА ІНФОРМАЦІЯ

ФІНАНСУВАННЯ: Автори не отримували фінансування для цього дослідження.

ЗАЯВА ПРО ДОСТУПНІСТЬ ДАНИХ: Не застосовується.

КОНФЛІКТ ІНТЕРЕСІВ: Автори заявляють про відсутність конфлікту інтересів.

Література

1. Грицай С.О. Правова сутність дефініції «віртуальні активи» у Законі України «Про віртуальні активи». *Аналітично-порівняльне правознавство*. 2022. № 1. С. 244–249. DOI: <https://doi.org/10.24144/2788-6018.2022.01.45>
2. Карасюк М.В. Загальна характеристика електронного декларування як засобу запобігання корупції в цифровому середовищі. *Наукові записки Львівського університету бізнесу та права. Серія економічна. Серія юридична*. 2022. Вип. 34. С. 151–156. DOI: <http://dx.doi.org/10.5281/zenodo.7256300>
3. Кодекс України про адміністративні правопорушення: Закон України від 07.12.1984 № 8073-X. *Верховна Рада України. Законодавство України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/80731-10#Text> (дата звернення: 07.04.2026).
4. Кримінальний кодекс України: Закон України від 05.04.2001 № 2341-III. *Верховна Рада України. Законодавство України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14#Text> (дата звернення: 07.04.2026).
5. На 10% зросла кількість криптовалют у деклараціях посадових осіб за рік. *Опендатабот*. 2025. URL: <https://opendatabot.ua/analytics/crypto-2025> (дата звернення: 07.04.2026).
6. Відсутність ідентифікатора гаманця з криптовалютою свідчитиме про декларування недостовірних відомостей — рішення суду. *Національне агентство з питань запобігання корупції*. 15.03.2023. URL: <https://nazk.gov.ua/uk/vidsutnist-identyfikatora-gamantsya-z-kryptovalyutoyu-svidchytyme-pro-deklaruvannya-nedostovirnyh-vidomостей-rishennya-sudu/> (дата звернення: 07.04.2026).

7. Наказ від 13.11.2023 № 256/23 «Про внесення змін до Порядку проведення повної перевірки декларації особи, уповноваженої на виконання функцій держави або місцевого самоврядування». *Національне агентство з питань запобігання корупції*. URL: <https://nazk.gov.ua/uk/normatyvno-pravovi-acty/nakaz-vid-13-11-2023-256-23-pro-vnesennya-zmin-do-poryadku-provedennya-povnoi-perevirky-deklaratsii-osoby-upovnovazhenoi-na-vykonannya-funktsiy-derzhavy-abo-mistseвого-samovryaduvannya/> (дата звернення: 07.04.2026).
8. Наказ від 21.06.2024 № 161/24 «Про затвердження Порядку проведення логічного та арифметичного контролю декларації особи, уповноваженої на виконання функцій держави або місцевого самоврядування». *Національне агентство з питань запобігання корупції*. URL: <https://nazk.gov.ua/uk/normatyvno-pravovi-acty/nakaz-vid-21-06-2024-pro-zatverdzhennya-poryadku-provedennya-logichnogo-ta-aryfmetichnogo-kontrolyu-deklaratsii-osoby-upovnovazhenoi-na-vykonannya-funktsiy-derzhavy-abo-mistseвого-samovryaduvannya/> (дата звернення: 07.04.2026).
9. Наказ від 29.01.2021 № 26/21 «Про затвердження Порядку проведення повної перевірки декларації особи, уповноваженої на виконання функцій держави або місцевого самоврядування». *Національне агентство з питань запобігання корупції*. URL: <https://nazk.gov.ua/uk/normatyvno-pravovi-acty/nakaz-vid-29-01-2021-26-21-pro-zatverdzhennya-poryadku-provedennya-povnoi-perevirky-deklaratsiyi-osoby-upovnovazhenoyi-na-vykonannya-funktsij-derzhavy-abo-mistseвого-samovryaduvannya-iz-zminamy-vnese/> (дата звернення: 07.04.2026).
10. Порядок відбору декларацій осіб, уповноважених на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, для проведення повної перевірки та черговості такої перевірки на підставі оцінки ризиків: затверджено наказом НАЗК від 07.12.2023 № 284/23. *Національне агентство з питань запобігання корупції*. URL: <https://nazk.gov.ua/uk/documents/nakaz-vid-07-12-2023-284-23-pro-zatverdzhennya-poryadku-vidboru-deklaratsiy-osib-upovnovazhenyh-na-vykonannya-funktsiy-derzhavy-abo-mistseвого-samovryaduvannya-dlya-provedennya-povnoi-perevirky-ta-chergovosti-ta-koi-perevirky-na-pidstavi-otsinky-ryzykiv/> (дата звернення: 07.04.2026).
11. Пашинський А. П. Порядок відбору декларацій на повну перевірку НАЗК: новели та виклики. *Аналітично-порівняльне правознавство*. 2024. № 5. С. 943–949. DOI: <https://doi.org/10.24144/2788-6018.2024.05.145>
12. Про віртуальні активи: Закон України від 17.02.2022 № 2074-IX. *Верховна Рада України. Законодавство України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2074-20#Text> (дата звернення: 07.04.2026).
13. Про запобігання корупції: Закон України від 14.10.2014 № 1700-VII. *Верховна Рада України. Законодавство України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1700-18#Text> (дата звернення: 07.04.2026).
14. Council Directive (EU) 2023/2226 of 17 October 2023 amending Directive 2011/16/EU on administrative cooperation in the field of taxation. *Official Journal of the European Union*. 2023. L 2226.
15. DAC8 — Taxation and Customs Union — European Commission. URL: https://taxation-customs.ec.europa.eu/taxation/tax-transparency-cooperation/administrative-co-operation-and-mutual-assistance/directive-administrative-cooperation-dac/dac8_en (дата звернення: 07.04.2026).
16. Targeted Update on Implementation of the FATF Standards on Virtual Assets and Virtual Asset Service Providers. Paris: FATF, 2024. URL: <https://www.fatf-gafi.org/en/publications/Fatfrecommendations/targeted-update-virtual-assets-vsps-2024.html> (дата звернення: 07.04.2026).
17. Updated Guidance for a Risk-Based Approach: Virtual Assets and Virtual Asset Service Providers. Paris: FATF, 2021. URL: <https://www.fatf-gafi.org/en/publications/Fatfrecommendations/Guidance-rba-virtual-assets-2021.html> (дата звернення: 07.04.2026).
18. Hrytsai S. Cryptocurrency in the Declarations of Government Officials: A Toolkit for Money Laundering (Trends and Experience of Counteraction, by the Example of Ukraine). *Access to Justice in Eastern Europe*. 2023. № 3 (20). P. 81–107. DOI: <https://doi.org/10.33327/AJEE-18-6.3-a000333>
19. IFRS 13 Fair Value Measurement. London: IFRS Foundation. URL: <https://www.ifrs.org/content/dam/ifrs/publications/pdf-standards/english/2022/issued/part-a/ifrs-13-fair-value-measurement.pdf?bypass=on> (дата звернення: 07.04.2026).
20. Holdings of Cryptocurrencies—June 2019. IFRS Foundation, 2019. URL: <https://www.ifrs.org/content/dam/ifrs/supporting-implementation/agenda-decisions/2019/holdings-of-cryptocurrencies-june-2019.pdf> (дата звернення: 07.04.2026).
21. Crypto-Asset Reporting Framework and Amendments to the Common Reporting Standard. Paris: OECD Publishing, 2022. URL: <https://www.oecd.org/tax/exchange-of-tax-information/crypto-asset-reporting-framework-and-amendments-to-the-common-reporting-standard.htm> (дата звернення: 07.04.2026).
22. Delivering Tax Transparency to Crypto-Assets: A Step-by-Step Guide to Understanding and Implementing the Crypto-Asset Reporting Framework. Paris: OECD, 2024. URL: <https://www.oecd.org/content/dam/oecd/en/networks/global-forum-tax-transparency/step-by-step-guide-understanding-implementing-crypto-asset-reporting-framework.pdf> (дата звернення: 07.04.2026).
23. Asset Disclosure on a Single Web Portal (UA0044). *Open Government Partnership*. URL: <https://www.opengovpartnership.org/members/ukraine/commitments/UA0044/> (дата звернення: 07.04.2026).
24. Asset Disclosure. *Open Government Partnership*. 2023. URL: https://www.opengovpartnership.org/wp-content/uploads/2023/01/OGP_BL_PA_AssetDisclosure_January2023.pdf (дата звернення: 07.04.2026).

25. Pop L., Kotlyar D., Rossi I. *Asset and Interest Disclosure: A Technical Guide to an Effective Form*. Washington, DC: World Bank, 2023. URL: <https://documents.worldbank.org/en/publication/documents-reports/documentdetail/099341006282328754> (дата звернення: 07.04.2026).

26. Regulation (EU) 2023/1114 of the European Parliament and of the Council of 31 May 2023 on markets in crypto-assets, and amending Regulations (EU) No 1093/2010 and (EU) No 1095/2010 and Directives 2013/36/EU and (EU) 2019/1937. *Official Journal of the European Union*. 2023. L 150. P. 40–205.

27. *Income and Asset Disclosure Topic Guide*. Berlin: Transparency International, 2015. URL: https://knowledgehub.transparencycdn.org/kproducts/Topic_Guide_Income_and_Asset_Disclosure.pdf (дата звернення: 07.04.2026).

28. *Asset and Interest Declarations*. In: *Enhancing Government Effectiveness and Transparency: The Fight Against Corruption*. Washington, DC: World Bank, 2020. P. 225–250. URL: <https://thedocs.worldbank.org/en/doc/419301611672162231-0090022021/original/AssetandInterestDeclarations.pdf> (дата звернення: 07.04.2026).

References

1. Hrytsai, S. O. (2022). Pravova sutnist definitsii “virtualni aktyvy” u Zakoni Ukrainy “Pro virtualni aktyvy” [The legal essence of the definition of “virtual assets” in the Law of Ukraine “On Virtual Assets”]. *Analitichno-porivnialne pravoznavstvo*, (1), 244–249. <https://doi.org/10.24144/2788-6018.2022.01.45> [in Ukrainian].

2. Karasiuk, M. V. (2022). Zahalna kharakterystyka elektronnoho deklaruvannia yak zasobu zapobihannia koruptsii v tsyfrovomu seredovyschi [General characteristics of electronic declaration as a means of preventing corruption in the digital environment]. *Naukovi zapysky Lvivskoho universytetu biznesu ta prava. Serii ekonomichna. Serii yurydychna*, (34), 151–156. <http://dx.doi.org/10.5281/zenodo.7256300> [in Ukrainian].

3. Verkhovna Rada Ukrainy. (1984). *Kodeks Ukrainy pro administratyvni pravoporushennia: Zakon Ukrainy vid 07.12.1984 № 8073-X* [Code of Ukraine on Administrative Offenses: Law of Ukraine of December 7, 1984 No. 8073-X]. Zakonodavstvo Ukrainy. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/80731-10#Text> [in Ukrainian].

4. Verkhovna Rada Ukrainy. (2001). *Kryminalnyi kodeks Ukrainy: Zakon Ukrainy vid 05.04.2001 № 2341-III* [Criminal Code of Ukraine: Law of Ukraine of April 5, 2001 No. 2341-III]. Zakonodavstvo Ukrainy. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14#Text> [in Ukrainian].

5. Opendatabot. (n.d.). *Na 10% zrosla kilkist kryptovaliut u deklaratsiiakh posadovykh osib za rik* [The number of cryptocurrencies in public officials' declarations increased by 10% over the year]. Retrieved from <https://opendatabot.ua/analytics/crypto-2025> [in Ukrainian].

6. Natsionalne ahentstvo z pytan zapobihannia koruptsii. (2023). *Vidsutnist identyfikatora hamantsia z kryptovaliutoiu svidchytyme pro deklaruvannia nedostovirnykh vidomosti — rishennia sudu* [The absence of a cryptocurrency wallet identifier will indicate the declaration of false information — court decision]. Retrieved from <https://nazk.gov.ua/uk/vidsutnist-identyfikatora-gamantsya-z-kryptovalyutoyu-svidchytyme-pro-deklaruvannya-nedostovirnykh-vidomostej-rishennya-sudu/> [in Ukrainian].

7. Natsionalne ahentstvo z pytan zapobihannia koruptsii. (2023). *Nakaz vid 13.11.2023 № 256/23 “Pro vnesennia zmin do Poriadku provedennia povnoi perevirky deklaratsii osoby, upovnovazhenoi na vykonannia funktsii derzhavy abo mistsevoho samovriaduvannia”* [Order of November 13, 2023 No. 256/23 “On amendments to the Procedure for conducting full verification of the declaration of a person authorized to perform state or local self-government functions”]. Retrieved from <https://nazk.gov.ua/uk/normatyvno-pravovi-acty/nakaz-vid-13-11-2023-256-23-pro-vnesennya-zmin-do-poryadku-provedennya-povnoi-perevirky-deklaratsii-osoby-upovnovazhenoi-na-vykonannya-funktsiy-derzhavy-abo-mistsevogo-samovryaduvannya/> [in Ukrainian].

8. Natsionalne ahentstvo z pytan zapobihannia koruptsii. (2024). *Nakaz vid 21.06.2024 № 161/24 “Pro zatverdzhennia Poriadku provedennia lohichnoho ta aryfmetichnoho kontroliu deklaratsii osoby, upovnovazhenoi na vykonannia funktsii derzhavy abo mistsevoho samovriaduvannia”* [Order of June 21, 2024 No. 161/24 “On approval of the Procedure for logical and arithmetic control of the declaration of a person authorized to perform state or local self-government functions”]. Retrieved from <https://nazk.gov.ua/uk/normatyvno-pravovi-acty/nakaz-vid-21-06-2024-pro-zatverdzhennya-poryadku-provedennya-logichnogo-ta-aryfmetichnogo-kontrolyu-deklaratsii-osoby-upovnovazhenoi-na-vykonannya-funktsiy-derzhavy-abo-mistsevogo-samovryaduvannya/> [in Ukrainian].

9. Natsionalne ahentstvo z pytan zapobihannia koruptsii. (2021). *Nakaz vid 29.01.2021 № 26/21 “Pro zatverdzhennia Poriadku provedennia povnoi perevirky deklaratsii osoby, upovnovazhenoi na vykonannia funktsii derzhavy abo mistsevoho samovriaduvannia”* [Order of January 29, 2021 No. 26/21 “On approval of the Procedure for conducting full verification of the declaration of a person authorized to perform state or local self-government functions”]. Retrieved from <https://nazk.gov.ua/uk/normatyvno-pravovi-acty/nakaz-vid-29-01-2021-26-21-pro-zatverdzhennya-poryadku-provedennya-povnoyi-perevirky-deklaratsiyi-osoby-upovnovazhenoyi-na-vykonannya-funktsij-derzhavy-abo-mistsevogo-samovryaduvannya-iz-zminamy-vnese/> [in Ukrainian].

10. Natsionalne ahentstvo z pytan zapobihannia koruptsii. (2023). *Poriadok vidboru deklaratsii osib, upovnovazhenykh na vykonannia funktsii derzhavy abo mistsevoho samovriaduvannia, dlia provedennia povnoi perevirky ta chervovosti takoi perevirky na pidstavi otsinky ryzykiv* [Procedure for selecting declarations of persons authorized to perform state or local

self-government functions for full verification and determining the order of such verification based on risk assessment]. Retrieved from <https://nazk.gov.ua/uk/documents/nakaz-vid-07-12-2023-284-23-pro-zatverdzhennya-poryadku-vidboru-deklaratsiy-osib-upovnovazhenyh-na-vykonannya-funktsiy-derzhavy-abo-mistsevogo-samovryaduvannya-dlya-provedennya-povnoi-perevirky-ta-cherhovosti-takoi-perevirky-na-pidstavi-otsinky-ryzykiv/> [in Ukrainian].

11. Pashynskiy, A. P. (2024). Poriadok vidboru deklaratsii na povnu perevirku NAZK: novely ta vyklyky [The procedure for selecting declarations for NACP's full verification: Novelty and challenges]. *Analitichno-porivnialne pravoznavstvo*, (5), 943–949. <https://doi.org/10.24144/2788-6018.2024.05.145> [in Ukrainian].

12. Verkhovna Rada Ukrainy. (2022). *Pro virtualni aktyvy: Zakon Ukrainy vid 17.02.2022 № 2074-IX* [On Virtual Assets: Law of Ukraine of February 17, 2022 No. 2074-IX]. *Zakonodavstvo Ukrainy*. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2074-20#Text> [in Ukrainian].

13. Verkhovna Rada Ukrainy. (2014). *Pro zapobihannia koruptsii: Zakon Ukrainy vid 14.10.2014 № 1700-VII* [On Prevention of Corruption: Law of Ukraine of October 14, 2014 No. 1700-VII]. *Zakonodavstvo Ukrainy*. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1700-18#Text> [in Ukrainian].

14. Council Directive (EU) 2023/2226 of 17 October 2023 amending Directive 2011/16/EU on administrative cooperation in the field of taxation. (2023). *Official Journal of the European Union*, L 2226.

15. European Commission. (n.d.). *DAC8 — Taxation and Customs Union*. Retrieved from https://taxation-customs.ec.europa.eu/taxation/tax-transparency-cooperation/administrative-co-operation-and-mutual-assistance/directive-administrative-cooperation-dac/dac8_en

16. Financial Action Task Force. (2024). *Targeted update on implementation of the FATF standards on virtual assets and virtual asset service providers*. Retrieved from <https://www.fatf-gafi.org/en/publications/Fatfrecommendations/targeted-update-virtual-assets-vasps-2024.html>

17. Financial Action Task Force. (2021). *Updated guidance for a risk-based approach: Virtual assets and virtual asset service providers*. Retrieved from <https://www.fatf-gafi.org/en/publications/Fatfrecommendations/Guidance-rba-virtual-assets-2021.html>

18. Hrytsai, S. (2023). Cryptocurrency in the declarations of government officials: A toolkit for money laundering (Trends and experience of counteraction, by the example of Ukraine). *Access to Justice in Eastern Europe*, (3(20)), 81–107. <https://doi.org/10.33327/AJEE-18-6.3-a000333>

19. IFRS Foundation. (2022). *IFRS 13 fair value measurement*. Retrieved from <https://www.ifrs.org/content/dam/ifrs/publications/pdf-standards/english/2022/issued/part-a/ifrs-13-fair-value-measurement.pdf?bypass=on>

20. IFRS Foundation. (2019). *Holdings of cryptocurrencies—June 2019*. Retrieved from <https://www.ifrs.org/content/dam/ifrs/supporting-implementation/agenda-decisions/2019/holdings-of-cryptocurrencies-june-2019.pdf>

21. OECD Publishing. (2022). *Crypto-asset reporting framework and amendments to the common reporting standard*. Retrieved from <https://www.oecd.org/tax/exchange-of-tax-information/crypto-asset-reporting-framework-and-amendments-to-the-common-reporting-standard.htm>

22. OECD. (2024). *Delivering tax transparency to crypto-assets: A step-by-step guide to understanding and implementing the crypto-asset reporting framework*. Retrieved from <https://www.oecd.org/content/dam/oecd/en/networks/global-forum-tax-transparency/step-by-step-guide-understanding-implementing-crypto-asset-reporting-framework.pdf>

23. Open Government Partnership. (n.d.). *Asset disclosure on a single web portal (UA0044)*. Retrieved from <https://www.opengovpartnership.org/members/ukraine/commitments/UA0044/>

24. Open Government Partnership. (2023). *Asset disclosure*. Retrieved from https://www.opengovpartnership.org/wp-content/uploads/2023/01/OGP_BL_PA_AssetDisclosure_January2023.pdf

25. Pop, L., Kotlyar, D., & Rossi, I. (2023). *Asset and interest disclosure: A technical guide to an effective form*. World Bank. Retrieved from <https://documents.worldbank.org/en/publication/documents-reports/documentdetail/099341006282328754>

26. Regulation (EU) 2023/1114 of the European Parliament and of the Council of 31 May 2023 on markets in crypto-assets, and amending Regulations (EU) No 1093/2010 and (EU) No 1095/2010 and Directives 2013/36/EU and (EU) 2019/1937. (2023). *Official Journal of the European Union*, L 150, 40–205.

27. Transparency International. (2015). *Income and asset disclosure topic guide*. Retrieved from https://knowledgehub.transparencycdn.org/kproducts/Topic_Guide_Income_and_Asset_Disclosure.pdf

28. World Bank. (2020). Asset and interest declarations. In *Enhancing government effectiveness and transparency: The fight against corruption* (pp. 225–250). Retrieved from <https://thedocs.worldbank.org/en/doc/419301611672162231-0090022021/original/AssetandInterestDeclarations.pdf>

Дата першого надходження статті до видання: 12.04.2026

Дата прийняття статті до друку після рецензування: 10.05.2026

Дата публікації: 20.05.2026

Usyk Roman

Postgraduate Student of the Department of Law

Specialty 081 Law, ESP "Law"

Private Higher Education Institution

"University of Modern Knowledge"

PUBLIC ADMINISTRATION ASPECTS OF CRYPTOCURRENCY IN ELECTRONIC DECLARATIONS

Summary. *Introduction.* Electronic declaration in Ukraine is not merely a mechanism for submitting information on the property status of public officials. It also functions as an instrument of public financial control aimed at verifying integrity within the public service. The inclusion of cryptocurrency assets in declarations complicates this control function, as such assets are digital, volatile and not always supported by conventional documentary or registration evidence. Against this background, the decisive issue is not the formal indication of cryptocurrency in a declaration, but the possibility of confirming the declarant's actual control over a wallet, the date of acquisition, the amount of the asset, its value and the sources of funds used for its acquisition.

Discussion. The purpose of the article is to examine the declaration of cryptocurrency assets as an element of public financial control in Ukraine and to identify the procedural, evidentiary and managerial problems that arise when verifying their existence, ownership, value and good-faith disclosure in an electronic declaration.

Materials and methods. The study is based on Ukrainian legislation on corruption prevention and virtual assets, explanatory and practical materials of the National Agency on Corruption Prevention, international documents of the OECD, FATF and the European Union concerning crypto-asset transparency, as well as scholarly works on electronic declaration, risk-based verification of declarations and the legal nature of cryptocurrencies. The research uses the formal legal method to analyse the regulatory framework, the systemic and structural method to consider e-declaration as a sequence of administrative procedures, the comparative method to correlate Ukrainian practice with international approaches, and analytical generalisation to identify the key problems of verifying digital assets.

Results. The article substantiates that cryptocurrency in an electronic declaration should not be treated only as a type of intangible asset, since its control significance depends on the possibility of verification rather than on the formal name of the asset. The study shows that the growing number of declarations containing crypto-assets and the increase in their total declared value place additional pressure on the NACP and require more technically sensitive procedures of logical, arithmetic and full verification. It is argued that adequate verification of cryptocurrency should cover the type of asset, the number of units, the date of acquisition, the value on the acquisition date, the source of funds, the wallet identifier or exchange documents, and digital evidence of actual control. The absence of such data creates the risk that the declaration becomes a formal entry that does not allow the control authority to distinguish a real digital asset from a fictitious or unsubstantiated statement.

Discussion. Further research should focus on developing methodological standards for verifying cryptocurrency assets in declarations, clarifying the minimum evidentiary set required to confirm ownership and value, and adapting risk-based algorithms, blockchain analytics and international exchange of information to the needs of Ukrainian public financial control.

Key words: *electronic declaration, cryptocurrency, crypto-assets, virtual assets, public financial control, NACP, blockchain verification, anti-corruption policy.*